Gemeente Borne

uw brief/e-mail van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum verzending
7 februari 2025		25uit01375	

contactpersoon	doorkiesnummer	e-mail
V. Hakenberg	+31742658716	info@borne.nl

onderwerp	bijlagen
Wensen en bedenkingen college op initiatiefvoorstel Referendumverordening	-

Geachte gemeenteraad,

De voorzitter van de gemeenteraad heeft een initiatiefvoorstel van de heer Drees (Borne-NU) ontvangen inzake de vaststelling van een referendumverordening. Op grond van artikel 29 van het Reglement van Orde van de gemeenteraad zijn wij in de gelegenheid gesteld om schriftelijk wensen en bedenkingen ter kennis van de gemeenteraad te brengen ten aanzien van het raadsvoorstel. Wij zijn de heer Drees erkentelijk voor het voorstel en danken hem voor de daarin opgenomen argumenten.

Inhoud van het voorstel
De heer Drees stelt de gemeenteraad voor een referendumverordening voor de gemeente Borne vast te stellen. Deze referendumverordening maakt het mogelijk dat er een referendum gehouden kan worden op initiatief van inwoners van Borne (raadgevend) of op initiatief van de gemeenteraad (raadplegend). Een referendum kan gehouden worden over een ‘ontwerp raadsbesluit’, dat is een voorstel dat ter besluitvorming is voorgesteld aan de gemeenteraad, maar waarover de gemeenteraad nog geen besluit heeft genomen. De uitslag van het referendum is niet bindend, uiteindelijk is het aan de gemeenteraad om het besluit te nemen. Daarnaast is specifiek gevraagd of het in de gemeente Borne technisch te realiseren is om ondersteuningsverklaringen in het kader van het definitieve referendumverzoek digitaal (met gebruikmaking van DigiD) in te dienen.

Wensen en bedenkingen van het college
Het college steunt de gedachte dat inwoners van gemeente Borne zich kunnen uitlaten over voorgenomen besluiten die worden genomen door uw gemeenteraad en daarmee de betrokkenheid op de inhoud van het te nemen raadsbesluit tonen. Aan die betrokkenheid kan op meerdere manieren vorm en inhoud worden gegeven.

Gemeente Borne betrekt inwoners, ondernemers en instellingen zo veel mogelijk bij het maken en uitvoeren van beleid, evenals bij daaruit voortvloeiende besluiten. Ons uitgangspunt is dat we inwoners, ondernemers en organisaties betrekken in een zo vroeg mogelijk stadium. De gemeente zorgt voor een zorgvuldig vormgegeven proces van participatie. Daarbij vindt maatwerk plaats, afhankelijk van het doel, het onderwerp, de betrokkenen en de daarbij gewenste gespreksvorm.

Participatieleidraad
In de participatieleidraad van gemeente Borne, vastgesteld door uw gemeenteraad op 1 oktober 2024, is bij inwonerparticipatie opgenomen dat het bestuursorgaan van tevoren bepaalt wat het niveau van overheidsparticipatie is. Participeren kan op verschillende tredes: informeren, raadplegen, adviseren, coproduceren en meebeslissen. Het voorgestelde raadgevend referendum komt overeen met de trede

Rheineplein 1 7622 DG Postbus 200 7620 AE Borne Telefoon 14074 fax 074 – 266 33 38 info@borne.nl www.borne.nl

raadplegen, de tweede trede van de participatieladder. Participatie binnen gemeente Borne kan op dit moment starten vanuit de gemeente en vanuit de inwoners (inspraak, burgerinitiatieven of uitdaagrecht). Wij delen het standpunt dan ook niet dat een raadgevend referendum direct een versterking van de lokale democratie betreft. Dat impliceert namelijk dat het de bestaande mogelijkheden van participatie aanvult. Door de wijze waarop inwonerparticipatie gericht wordt toegepast, waarbij het meestal om maatwerk gaat en gericht is op de specifieke groep inwoners en belanghebbenden, wint de besluitvorming aan kracht. Temeer daar dit van toepassing is op een moment dat er voor de inwoners en belanghebbenden nog volop ruimte is voor hun inbreng in het proces. Hierin wint de democratische legitimiteit ook aan kracht. Daarnaast is het Bob-model onze werkwijze, met veel ruimte voor inbreng.

Gekozen volksvertegenwoordiging
In onze democratie zijn de volksvertegenwoordigers gekozen om zorgvuldige belangenafwegingen te maken. Gemeenteraads- en collegeleden staan midden in de Bornse samenleving en kennen de gevoelens die spelen. Als vertegenwoordigers kunnen zij deze gevoelens vertalen en kunnen zij deze vertegenwoordigen in de politieke beraadslagingen. Ook zijn zij in staat een zorgvuldige belangenafweging te maken. Daarbij raadplegen zij onder andere inwoners, ondernemers, organisaties en andere betrokkenen. Zo'n belangenafweging is een andere, dan de afweging die een individuele kiezer vanuit het eigen belang maakt. Als college willen we dan ook vraagtekens stellen bij het opgevoerde argument dat het referendum tot een betere afstemming op de algehele maatschappelijke wensen leidt. Daarnaast maakt een referendum van een politieke afweging een ja of nee vraag. Dat kan het ‘wij en zij’ vergroten en daarmee polariserend werken, terwijl het goede debat juist belangrijk is.

Meer tegen- dan voorstemmers
Ten slotte speelt bij een referendum ook dat een referendum in de regel meer tegen- dan voorstemmers oplevert. Tegenstemmers willen graag een ander resultaat zien dan wat er in het voorgenomen besluit staat en zijn vaak gemotiveerder om te stemmen dan ja-stemmers. Hierdoor kan een gemotiveerde minderheid toch zijn mening opleggen. Ook komen de stemmers in de regel niet uit alle groepen in de samenleving, maar enkel uit bepaalde doelgroepen.

Vertrouwen in de politiek
Een argument dat in het voorstel voor een referendum wordt opgevoerd, is dat een referendum het vertrouwen in de politiek kan vergroten. Een raadgevend referendum kan echter ook teleurstellend zijn met de nodige gevolgen voor het vertrouwen. Het instrument ‘raadgevend’ referendum is namelijk een niet-bindende volksraadpleging. Dat betekent dat het aan uw gemeenteraad is om ermee te doen wat hij wenst. De uitkomst van het referendum kan geheel, gedeeltelijk of niet worden meegenomen. Het ontwerpbesluit kan in stand blijven of zelfs in zijn geheel anders worden. Wel is het de vraag of raadsleden zich nog wel vrij voelen van last en ruggespraak om te stemmen wat ze denken. Op het moment dat de gemeenteraad anders beslist dan de uitkomst van het referendum, ontstaat het risico dat het vertrouwen in de lokale democratie verder wordt geschaad in plaats van versterkt. Dit heeft landelijk ook geleid tot intrekking van de Wet raadgevend referendum. Ook is de invoering van participatie teruggekomen in de

Rheineplein 1 7622 DG Postbus 200 7620 AE Borne Telefoon 14074 fax 074 – 266 33 38 info@borne.nl www.borne.nl

Gemeente Borne

uw brief/e-mail van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum verzending
4 februari 2025	Zienswijze college	25uit01375	

Omgevingswet, waar we als gemeente uitvoering aan geven. Daarnaast is het niet voor elk onderwerp mogelijk om een referendum voor te leggen, zoals in de verordening ook genoemd wordt, zijn er diverse onderwerpen die vallen onder de uitzonderingen.

Organisatorische gevolgen
Naast de algehele afweging van de methode, spelen ook de afwegingen op organisatorisch vlak mee om al dan niet over te gaan tot invoering van een referendumverordening. Bij de organisatie van een referendum moet rekening gehouden met:

- De **kosten** die ermee gepaard gaan, wanneer besloten wordt tot het houden van een referendum. Daarmee is het ook direct de vraag of dit initiatief daarmee past in de lijn van 'pas op de plaats' en de periode van ombuigingen. Om de kosten in beeld te krijgen, moet niet enkel gekeken worden naar de uitvoering van het referendum an sich, maar ook naar de voorbereidende werkzaamheden om tot die uitvoering te kunnen komen. Dit gaat onder andere om de organisatorische en digitale voorbereiding (de werkprocessen). Wanneer dit voor een eerste keer georganiseerd wordt, vraagt het extra inzet op deze ontwikkeling en evaluatie nadien. De ervaring zit nu alleen op het (mee) organiseren van een landelijk referendum, waarbij aangesloten wordt op uitgewerkte processen en systemen vanuit de Rijksoverheid.
  Daarnaast spelen er, na de voorbereidingskosten, de kosten van de organisatie van het referendum op dat moment. De gemeenteraad zal daarvoor ook de benodigde financiële middelen beschikbaar moeten stellen. Op basis van de kosten van de verkiezingen van afgelopen jaren worden deze kosten geraamd op gemiddeld €70.000,- (exclusief personele kosten en communicatiemiddelen).

- De **personele inzet**. Een reguliere verkiezing heeft een behoorlijke impact op de personele inzet. Bij de organisatie van een referendum zal dit een gelijksoortige inzet zijn, die voor een gemeente met een relatief kleine omvang als gemeente Borne, effect heeft op de benodigde inzet op de reguliere taken. De organisatie ervan zal extra capaciteit vragen, die ingehuurd moet worden voor het reguliere proces. Dit heeft gevolgen voor de doorlooptijd van het te organiseren referendum en daarmee op de doorlooptijd van de besluitvorming zelf. Er wordt daarnaast aandacht gevraagd voor de benodigde afstemming tussen de taken van het centraal stembureau en de taken van de referendumcommissie.

- Verlenging van **doorlooptijden** in de besluitvorming. De doorlooptijd van de besluitvorming, zal bij de inzet van een referendum, met een aantal maanden verlengen. Niet altijd is deze tijd beschikbaar, omdat onderwerpen, in het speelveld met bijvoorbeeld mede-overheden, een sneller besluit vragen.

- Inzet op **communicatie**. Bij de organisatie van een referendum, wordt communicatie-inzet vanuit de organisatie gevraagd om het referendum kenbaar te maken onder inwoners, inclusief het onder de aandacht brengen van de afwegingen voor het voorgestelde besluit. De capaciteit voor deze extra

Rheineplein 1 7622 DG Postbus 200 7620 AE Borne Telefoon 14074 fax 074 – 266 33 38 info@borne.nl www.borne.nl

Gemeente Borne

uw brief/e-mail van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum verzending
4 februari 2025	Zienswijze college	25uit01375	

werkzaamheden is niet beschikbaar. Voor een referendum zal ad-hoc communicatie inzet ingehuurd moeten worden om een communicatiecampagne mogelijk te maken. Communicatie-inzet voor het verkrijgen van voldoende ondersteuningsverklaringen is nadrukkelijk niet aan de orde.

- Inzet van **digitale** ondersteuningsverklaringen. Op dit moment is DigiD binnen de gemeente gekoppeld aan onze webformulieren. Dit betekent dat er een koppeling met DigiD te maken is vanuit onze webformulieren, waardoor het technisch mogelijk is om ondersteuningsverklaringen digitaal in te dienen. Echter, hiervoor moet een proces en systemen worden ingericht voor de registratie en verwerking van de verklaringen. Daarnaast brengt het gebruik van DigiD in dit proces kosten en capaciteitsinzet met zich mee.

Conclusie
We vinden het van belang om niet enkel te acteren op de inzet van een beschikbaar middel, maar ook te kijken naar het aanvullende doel wat we ermee voor ogen hebben. Op basis van deze afwegingen is het college van mening dat het beschikbare palet voor participatie voor onze inwoners voldoende middel is voor een goede besluitvorming door de gemeenteraad. De belangen van inwoners kunnen goed ingebracht worden om een afgewogen besluit te kunnen nemen. Het college zet zich graag in voor het écht vooraf luisteren naar wat er onder onze inwoners leeft, zodat er achteraf niet gecorrigeerd hoeft te worden. Wanneer de gemeenteraad een onderwerp toch via een referendum zou willen voorleggen, is het instrument op elk moment te activeren.
We vragen uw gemeenteraad deze wensen en bedenkingen mee te wegen in de besluitvorming over het initiatiefvoorstel van de heer Drees.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Borne,
namens dezen,

J. Meijerink
de secretaris

drs. J.H.R. Pierik
de burgemeester

Rheineplein 1 7622 DG Postbus 200 7620 AE Borne Telefoon 14074 fax 074 – 266 33 38 info@borne.nl www.borne.nl